

ΠΑΝΔΩΡΑ.

1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ, 1855.

ΤΟΜΟΣ ΣΤ'.

ΦΥΛΛ. 137.

ΘΑΝΟΣ ΒΛΕΚΑΣ

—ο—

(Ίδε φυλλάδ. ΡΑΔ' ΡΑΕ' καὶ ΡΑΣΤ')

I.

Ἡ δίκη τοῦ Θάνου.

Διὰ τῶν πολλῶν συστάσεων δὲν κατώρθωσε μὲν ὁ Θάνος ν' ἀπολυθῇ, ἀλλὰ τοῦλάχιστον παρεπέμψθη ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων, διὰ νὰ δικασθῇ ἐπὶ συνεργείᾳ ληττείας. Ἐπρεπεν ὅμως νὰ συστηθῇ κακούργος, τὸ ὁποῖον συνεκλείτο ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἐνιαυτοῦ. Κατὰ καλὴν τύχην συνέπεσε τότε νὰ συστηθῇ τοιοῦτο, διότι πρὶ πολλοῦ δὲν εἶχε γίνῃ σύνοδος, καὶ μάλιστα ἔδρα ὠρίσθη ἡ Χαλκίς, μεταξὺ δὲ τῶν μαρτύρων προσεκλήθη καὶ ὁ Ἡφαιστίδης. Αὐτὸς διέμενε τότε ἀργὸς ἐν Λαμίας, διότι ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν Σχολείων, τὸν ὁποῖον ὠνόμαζεν ἀράξιον αὐλὸν, ἐπὶ τέλους τὸν ἀντέμειψε διὰ τοὺς σαρκασμούς του. Ὡρελούμενος τῆς εὐκαιρίας ταύτης, διὰ

νὰ μεταβῇ συγχρόνως εἰς Ἀθήνας, ὅπου εἶχε σκηπὸν νὰ ἐκδώσῃ τὴν γραμματικὴν του, ἀνεχώρησεν ἐκ Λαμίας. Θέλω ἐπισκεφθῇ ἔλεγε, τὰς ταιλαιπώρους Θήβας καὶ τὰς μεγαλοπόλεις Ἀθήνας.

Ὅταν ὁ Ἡφαιστίδης παρέστη ἐνώπιον τῶν Συνέδρων, διὰ νὰ καταθέσῃ περὶ Θάνου, ἦτο πλήρης ἀγανακτικῆτος διὰ τὰ παθήματα αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ γεωργοῦ· ἐν ἐκτάσει ἐξέθεσε τὰς ἀρετάς του, τὴν φιλοκονίαν του, τὴν σεμνότητά του, τὴν εὐπορίαν τὴν ὁποίαν διὰ μακρῶν κόπων καὶ στερήσεων ἀπέκτησε καὶ τῆς ὁποίας ἐν ἀκαρεῖ τὸν ἐστέρησαν οἱ καλοὶ χωροφύλακες, οἱ ὑπηρεταὶ τοῦ νόμου καὶ φύλακες τῆς τάξεως. Ἡ ἀντίθεσις τῆς ἀμνηστίας τοῦ Τάσου, ἀληθῶς ἐνόχου, καὶ τῆς ἀπηνόου καταδίωξεως τοῦ Θάνου, δίδοντας εὐθύναν διὰ τὰς πράξεις ἐκείνου, συνεκίνησε τοὺς ἐνόρκους. Ὁ Πρόεδρος τὴν διέκοψε πολλάκις μνηστειάζοντα τοὺς νόμους καὶ τὰς ἀρχάς, ἀλλὰ δὲν ἴσχυσε νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὸν ἀπολυθέντα χειμαρρὸν. Ναί! εἶπεν, εἰς τὸν Πρόεδρον, ἔχετε δίκαιον, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Βαραββᾶν ἀπέλυσαν. ἂν καὶ ἡ παλαιὰ Διαθήκη λέγει, σταθμίον μέγα καὶ μικρὸν, βδέλυκτὰ παρὰ Κυρίῳ. Ὁ Εἰσαγγελεὺς οὐχ ἥττον ὑπεστήριξε σπουδαίως

τὴν κατηγορίαν. Αὐτὸς ἦτο τῶντι ἐκ τῶν πεινόντων καὶ διψόντων τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ δεινὰ τέρατα διέτχιζον τοὺς ἀραχναίους ἰστούς του, ἐν οἷς περιεπλέκοντο τὰ μικροσκοπικὰ ἔντομα, τὰ ὅποια δι' ἀφανοῦς καὶ συχνῆς κοπτομένου νήματος ἰσχυροτάτης κατηγορίας ἠγωνίζετο νὰ σύρῃ ἐντὸς τοῦ δρυφράκτου. Ἡ τέχνη του λοιπὸν συνίστατο εἰς τὸ νὰ πλατύνῃ τὰ πράγματα καὶ τὰς μυίας νὰ μεταποιῇ εἰς ἐλέφαντας. Προοιμιάζων ἀπεικόνισε τὸν καταποντισμὸν τῆς κοινωνίας ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἀδικημάτων πνιγομένης, πρὸς ἣν οἱ ἐνορκοὶ μόνον δύνανται νὰ τείνουν χειρὰ βοηθείας. — Ἡ ἀτιμωρησία, ἔλεγεν ἀναδιβάζων τὴν φωνὴν καὶ κρούων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς τραπέζης, τῆς ὁποίας τὸ ἥμισυ ἐκάλυπτεν ἡ τεράστιος γαστήρ του, ἡ ἀτιμωρησία ἐκορύφωσε τὸ κακὸν καὶ σήμερον ὅλοι περιμένουν νὰ μάθουν, ἂν ὑπάρχουν νόμοι ἢ ἂν ἐκοιμήθησαν. Δὲν εἶναι μόνη παράδασις τοῦ ὄρκου σας ἡ ἀπόλυσις ἐνόχου, εἶναι πρόκλησις πρὸς τοὺς ῥέποντας πρὸς τὴν κακουργίαν, νὰ ἐφορμήσουν κατὰ τοῦ ἀθώου, κατὰ τοῦ ἐργατικοῦ πολίτου, κατὰ ὑμῶν αὐτῶν. Ἡ συνέργεια ληστείας εἶναι ὀλεθριωτέρα τῆς ληστείας αὐτῆς. — Καὶ γνωρίζων τὰ κομψὰ τῆς τέχνης καὶ τὴν ἐκ τοῦ πανούργου τροπὴν, ἀφοῦ ἐνέσπειρε τὸ τολμηρὸν τοῦτο ἀπόφθεγμα, διέκοψε τὸν λόγον του ἐνασμενιζόμενος μετ' ἡδονῆς εἰς τὰ ἐφ' ὧν τῶν προσώπων τῆς ἀπορίας σημεῖα. — Ναὶ δεινότερα ἢ συνέργεια, ... διότι ἄνευ αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ληστεία. Ἄν δὲν προδώσουν εἰς τὸν ληττὴν τὴν εὐκαιρίαν, ἂν δὲν δώσουν εἰς αὐτὸν τὰ σημεῖα πᾶθεν ἔρχονται οἱ καταδιώκοντες, ἂν δὲν παρέξουν εἰς αὐτὸν τόπον κατακρυφῆς, ἂν δὲν χορηγήσουν τροφὴν, ἂν δὲν ἀποκρύψουν τὰ ληστευθέντα, οὐδέποτε, μὰ τὴν δικαιοσύνην! μὰ τοὺς πολιούχους νόμους! οὐδέποτε γίνεται ληστεία.

Μεγάλῃ χασμῶδία ἐγένεν, ὅταν ὁ Εἰσαγγελεὺς ἐνπυχολήλῃ ν' ἀναλύτῃ τὴν κατάθεσιν τοῦ Ἡφαιστίδου· εἶναι πιθανὸν ἄνθρωπος λόγιος, καταγινόμενος εἰς τὴν γραμματικὴν καὶ τὴν τεχνολογίαν καὶ ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος πίνων αἰγείον γάλα εἰς τὴν καλύβην τοῦ θάνατου, ν' ἀγνοῇ, τί γίνεται κατ' ὅλον τὸν λοιπὸν χρόνον ἐντὸς αὐτῆς τῆς καλύβης.

— Βέβαια, εἶπεν ὁ Ἡφαιστίδης ἐρθωθεῖς, σὺ πίνεις ἅπαξ τοῦ μηνὸς τὸ κωλακρέτου γάλα καὶ διὰ τοῦτο . . . . .

Εὐτυχῶς τὸν διέκοψεν ὁ Πρόεδρος ὡς θορυβοῦντα, μὴ ἐννοήσας τί εἶδους γάλα εἶναι αὐτὸ, τὸ ὅποιον καὶ ὁ Πρόεδρος ἔπινεν, ἤθελε δὲ νὰ προσθήσῃ. . . διὰ τοῦτο ἐγίνες τοιοῦτος καὶ τηλικούτος προγαστωρ.

— Βέβαια, ὁ ἐξηγῶν τὸν Οἰκονομικὸν τοῦ Ξενοφώντος καὶ τὰ Βουκολικά τοῦ Θεοκρίτου ἠδύνατο νὰ καταδουκολῇται ὑπὸ τῆς πλάνης, ὅτι ἐντὸς αὐτῆς τῆς καλύβης ἐγίνοντο μόνον τυρὸς καὶ βούτυρον, διότι αὐτῶν ἐγεύθη.

— Ὡς ἄγεστε τοῦ . . . . .

Ὁ Πρόεδρος πάλιν διέταξε σιωπὴν· ἀλλ' ὁ Ἡφαιστίδης ἀπήντησεν, ὅτι τὸν εἶναι ἀδύνατον, διότι θέλει διαρῶραγῃ.

— Σὲ διατάττω λοιπὸν νὰ ἐξέλθῃς ἐξω τοῦ ἀκροατηρίου

Μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἡφαιστίδου ἀπεπαύωσεν ἡσύχως τὴν ἀγόρευσιν τοῦ ὁ Εἰσαγγελεὺς, πολλὰς εἰπὼν ῥαῖδους ἐν γωνίᾳ, μετ' ὃ ὁ Συνήγορος ἀπήντησε, πλέκων τὸν στέφανον τοῦ ἐνζέτου διδασκάλου, ὅστις ἐγένετο τὸ κύριον θέμα τῶν συζητήσεων, ὡς ἂν ἐπρόκειτο πλέον περὶ αὐτοῦ μόνου. — Τίς πταίει, ἔλεγε ῥητορεύων καὶ ὁ Συνήγορος, ἂν ἡ κοινωνία καταμαστιζέται ὑπὸ τῆς ληστείας; ὁ Ἡφαιστίδης, ὅστις ἐπίστευσεν εἰς τὴν ἀθωότητα ἀγαθοῦ γεωργοῦ, ἢ οἱ δαφιλεύοντες τὰς ἀμνηστίας καὶ τὰς χάριτας εἰς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος ληστὰς καὶ τοὺς ἀξίους ἀγχόνης, καὶ οἱ μεταχειριζόμενοι ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἐν ἰδριῶτι τοῦ προσώπου των τρώγουν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον; ὁ Ἡφαιστίδης, ὅστις μᾶς διδάσκει τὴν παιδείαν τῶν προγόνων μας, ἢ οἱ περιποιούμενοι τοὺς λύκους καὶ κακοποιούντες τὰ πρόβατα; Δὲν ἔπρεπε νὰ σᾶς φαίνεται παράδοξος τοιαύτη τῶν πραγμάτων κατάστασις, ὅταν ὁ ἀθῶος χρησιμεύῃ ὡς ἀποπαικῆς τράγος τῆς κοινωνίας, διὰ νὰ καλυφθῇ τὸ ἄναιδος τῆς ἀτιμωρησίας τῶν ἀλιτηρίων. — Ὁ Πρόεδρος ἐπέπληξε διὰ τὴν παρέκθεσιν ταύτην τὸν Συνήγορον καὶ ἀπεπαύωσεν τὴν συζήτησιν, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπανελθόντες οἱ ἐνορκοὶ διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των ἐκήρυξαν τὸν θάνατον ἀθῶον.

Ὁ Ἡφαιστίδης εἰσεπήδησε περιχαρὴς εἰς τὸ ἀκροατήριον, καὶ ἐναγκαλισθεὶς τὸν θάνατον, ἐκραξέ-

Σίσωκ' ὡς ἴσασις Ἑλλήνων ἔσοι.

Ὁ δυστυχὴς θάνατος ἦτο τότε καταβεβλημένος, ὥστε ἐδίσταζε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἔπαυσαν τὰ δεινὰ του. Τ' ἀνθρᾶ χρώματα τοῦ προσώπου του ἐξέλιπον, καὶ ὡς ἐκ τῆς μακρᾶς ἐν ἀρεγγεῖ τόπῳ διαμονῆς, οἱ ὀφθαλμοὶ του συμμύοντες ἀπέφευγον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἐν γένει δὲ εἶχεν ὄψιν ὡς ἐξελεύων ἐκ τοῦ ἀντροῦ τοῦ Τροφωνίου. Ὁ Ἡφαιστίδης τὸν παρέλαβεν εἰς τὸ κατάλυμά του περιποιούμενος αὐτὸν ὡς πατῆρ, καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας λοιδορῶν τοὺς Εἰσαγγελεῖς καὶ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τοὺς νόμους. Ὡς Δημόσθηνες! δὲν εἶναι πλέον τρία τὰ θηρία τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ γλαυξ, ὁ δράκων καὶ ὁ δῆμος, εἶναι ἀναριθμητὰ, Ἱπουργοί, Εἰσαγγελεῖς, Μοίραρχοι, Ἐπιθεωρηταὶ Σχολείων . . . .

Διὰ ν' ἀπέλθουν εἰς Ἀθῆνας ἀνέμειναν ἡμέρας τινάς, ἕωσθ' νὰ εὑρεθῇ ἀποχρῶσα συνοδὴ μὴ κινδυνεύουσα ἐνεκα τῶν ληττῶν. Μεταξὺ τῶν πολλῶν συνοδοιπόρων ἦσαν δύο περίεργα πρόσωπα, ἀντιθέτως διακείμενα, ὁ μὲν Ἱεραπόστολος Ἀμερικανὸς, ὁ δὲ καλόγηρος γνωστὸς διὰ τὸ μισαλλόδορκόν του. Πρωὶ ἀνεχώρησαν ἐφιπποὶ ἐκ Χαλκίδος, μὴ γνωρίζοντες ἀλλήλους, ἀλλ' ὁ Ἀμερικανὸς ἐπλησίασεν ἀμέσως τὸν Ἡφαιστίδην, ὡς λογιώτερον τῶν ἄλλων, ἐλάλει δὲ κάλλιστα τὴν ὁμιλουμένην.

— Εἰσθε διδάσκαλος Ἑλληνικοῦ Σχολείου;

— Ἦμην.

— Σᾶς ἔπαυσαν φαίνεται;

— Μάλιστα ! μ' ἐπεθεώρησαν.
— Καὶ σὰς εὐρήκαν ἁλλεῖφεις ;
— Ὅχι ! πλεονασμούς.
— Πῶς ;
— Ὅτι μέμφομαι τὴν ἀμάθειαν. Σεῖς δὲ ποῖος εἴσθε ;

— Εἶμαι ἱερεὺς Ἀμερικανός.
— Καὶ πῶς ἀφήτατε τὴν εὐνομούμενην πατρίδα τοῦ Θυασιγκτῶνος καὶ τοῦ φραγκλίνου, προτιμών-
τες τὴν ὑπὸ τῶν κακίστων θεσμῶν κατατρυχομένην Ἑλλάδα.

— Οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι ὅλοι φιλέλλητες καὶ μ' ἔστειλαν, διὰ νὰ κηρύξω τὸν λόγον τῆς ἀληθείας καὶ νὰ συντελέσω εἰς τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας εἰς τὴν πατρίδα τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους θαυμά-
ζουεν, καὶ καταγινόμεθα νὰ μιμηθῶμεν ὡς ἄκρα πα-
ραδείγματα πολιτικῆς συνέσεως καὶ ἀρετῆς.

— Πλὴν πῶς δύνασθε νὰ μᾶς διδάξετε, ἐνῶ δὲν εἴσθε ἐγκρατεῖς τῆς ἐλληνικῆς ;

— Δὲν προτιθέμεθα νὰ σὰς διδάξωμεν τὴν ἀρ-
χαίαν, ἀλλὰ τὸν λόγον τῆς ἀληθείας.

— Δηλαδή νὰ μεθερμηνεύητε τὰς Γραφὰς εἰς τὴν κακὸς ἦλον ἐκείνην μιζοδόραρον γλῶσσαν, μισθοῦντες ἀγοραῖόν τινα ἡμιμαθῆ, ὅστις σὰς καπηλεύει αὐ-
τὸν τὸν ἄβυσλον βῶπον.

Ὁ Ἀμερικανὸς ἠπόρησε διὰ τὴν αὐστηράν ταύτην κρίσιν τοῦ Ἡφαιστίδου καὶ ἐσκέπτετο ν' ἀπαντήσῃ εὐστρόφως, ὥστε νὰ καταστήτῃ ἀπαθέστερον τὸν διάλογον. Ἐν τούτῳ ὁ Πάτερ Λαυρέντιος, οὕτως ὠνομάζετο ὁ καλόγηρος, ὅστις εἶχεν ἀδιαλείπτως προσεκτικὸν βλέμμα ἐπὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ, ἀκούσας ζωηρότερον διάλογον καὶ τὴν φωνὴν τοῦ Ἡφαιστίδου ἐντονωτέραν, ἐκέντησε τὸν ἔπνον του, καὶ προπορευ-
θεὶς τῶν ἄλλων ἔφθασε πλησίον τοῦ Ἡφαιστίδου.

— Κύριέ μου, εἶπεν ὁ Ἀμερικανός, συγχωρήσα-
τέ με μίαν παρατήρησιν. Ἡμεῖς οἱ ξένοι εὐρισκόμεθα εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν θέλοντες νὰ μάθωμεν τὴν ὁμιλουμένην γλῶσσαν σας. Γραμματικὴ αὐτῆς δὲν ὑπάρχει, ὅλοι δὲ οἱ λόγιοι δὲν εἴσθε μεταξύ σας σύμφωνοι.

— Ἀκολουθήσατε τὴν ἀρχαίαν, ἀπήντησεν ὁ Ἡ-
φαιστίδης, οὐδόλως προσέξας εἰς τὴν γειτονίαν τοῦ καλογήρου.

— Πλὴν σήμερον οὔτε ὁμιλεῖτε οὔτε γράφετε κατὰ τὴν ἀρχαίαν.

— Πᾶν τὸ μὴ ἀρχαῖον σόλοικον.

— Εἴσθε ἐξ ἐκείνων φαίνεται, οἵτινες καταγι-
νονται ν' ἀναστήτουν τοὺς κεκοιμημένους. Ἡ πρό-
θεσίς σας εἶναι εὐγενής, πλὴν δόσατέ με τὴν ἄδειαν ν' ἀμφιβάλλω περὶ τοῦ κατορθωτοῦ.

— Ἀμφιβάλλετε ὅσον θέλετε.

Νῆρι καὶ μέμνωσ' ἀπιστεῖν, Ἄρθρα τχῦτα τῶν φρενῶν.

— Σὰς λέγω, ὅτι ἀμφιβάλλω, διότι ἡμεῖς ἐν Ἀ-
μερικῇ δὲν διώκουμεν τὴν ἄκραν τελειότητα, ἥτις ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις τῶν ἀνθρώπων καὶ εἶναι ἰ-
δὸν τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ ἐπαρκούμεθα εἰς τὸ φυσικῶς
δυνατὸν καὶ εἰς τὸ σχετικὸν καλὸν, καὶ διὰ τοῦτο

προσδεύομεν ἀνεπιστρεπτὶ καὶ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν,
ταχύτατα, διότι οὐδὲν βῆμα γίνεται ἐπὶ ματαίῳ.

Ὁ Πάτερ Λαυρέντιος κύψας τὴν κεφαλὴν ἐψιύ-
ριπε πρὸς τὸν Ἡφαιστίδην. Μὴ δίδῃς ἀπάντησιν εἰς
αὐτὸν τὸν θεοκατάρατον, εἶναι Λουθηροκαλῶντος.

Ὁ Ἡφαιστίδης ἐστράφη πρὸς τὸν γουβετοῦντα,
καὶ ῥίψας ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα οἴκτου, ἐξηκολούθησε
τὸν διάλογόν του.

— Ἐννοῶ αὐτὸ, τὸ ὁποῖον λέγετε, ὅταν τὸ τέ-
λειον εἶναι ἄγνωστον· ἀλλ' ὅταν εἶναι γνωστὸν καὶ
κεῖται ἐν τῷ μέσῳ, πῶς δύνασθε νὰ τὸ παρατρέξετε ;

— Οὐδέποτε τὸ τέλειον κεῖται ἐν μέσῳ, ἢ ἐν
τριόδῳ.

— Πῶς ; ἰδοὺ ἔχομεν τοὺς ἀρχαίους ποιητάς,
τοὺς ἱστορικοὺς, τοὺς ῥήτορας· αὐτοὺς ἀκαλουθοῦν-
τες δὲν σφάλλομεν.

— Δὲν εἶμαι σύμφωνος, ὅτι δύνασθε νὰ τοὺς ἀ-
κολουθήτετε, καὶ ἂν κατ' ἐξαιρέσιν εἰς ἐκ τῶν ζών-
των κατώρῳσε νὰ τοὺς πλησιάσῃ, γνωρίζετε ὅτι εἰς
οὐδεὶς.

— Ἐχετε δίκαιον, διότι μετὰ τὸν Λάμπρον Φω-
τιάδην δὲν γνωρίζω πλέον ἄκρον Ἑλληνα, πλὴν τοῦ-
το προῆλθε διότι ἐγκατέλειπον τὴν εὐθείαν ὁδόν.

— Βλέπετε ἀπέκαμαν ζητοῦντες τὸ ἀδύνατον.
Ἡμεῖς ἐν Ἀμερικῇ . . .

— Φρίκη ! φρίκη ! ὑπέλαβεν ὁ Πάτερ Λαυρέντιος
ὕψους ὀλίγον τὴν φωνήν, ὅφρις φαρμακερὸς, γέννη-
μα ἐχιδνῶν.

Τότε παρετήρησε καὶ ὁ Ἀμερικανὸς τὸν καλό-
γηρον· δὲν διέκρινεν ὅμως τὰ ἐπιφωνήματά του καὶ
ἐξηκολούθησε λέγων·

— Ἡμεῖς ἐν Ἀμερικῇ ἰδοὺ πῶς σκεπτόμεθα ἐπὶ
ὅλων τῶν πραγμάτων. Ὁρθότερον εἶναι τὸ παρὰ
τῶν πλειόνων ἐπιδοκιμαζόμενον· ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑ-
πὲρ τὸν ἕνα. Ὅ,τι λοιπὸν παραδέχονται οἱ πολλοί,
τοῦτο εἶναι σύμφωνον μὲ τὸν κοινὸν νοῦν, common
sense, καὶ τοῦτο ἀσπαζόμεθα.

— Πῶς γίνεται ; Οἱ πλείστοι εἶναι οἱ ἀμαθέ-
στεροι, τὰ ἀμενῆνὰ κάρηνα· εἶναι δυνατόν αὐτοὶ νὰ
ρυθμίσουν τὴν γλῶσσαν ; Καθ' ὑπόθεσιν ὅ,τι συντάσ-
σεται μετὰ γενικῆς, οἱ πλείστοι τὸ συντάσσουσιν μετὰ
αἰτιατικῆς, ἢ δοτικῆς, ἔπεται τάχα, ὅτι εἶναι τὸ
ὀρθότερον ; Καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ τὸ αὐτὸ· ὅταν ἀ-
σθενῇτε, δὲν ἐρωτᾶτε τοὺς πλείστους, ἀλλὰ τὸν δό-
κιμον ἱατρὸν.

— Βλέπεις, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ καλόγηρος, δὲν
παραδέχεται τὴν θεϊαν παράδοσιν τῆς μιᾶς καθο-
λικῆς, ἀποστολικῆς καὶ οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας.

— Ἐχετε δίκαιον, διότι δὲν σὰς ἐξήγησα τὸ
ὅλον. Τοὺς πολλοὺς διδάσκουν οἱ σοφώτεροι, ἀλλ'
αὐτοὶ φέρουν ἀποδείξεις, διὰ συλλογισμοῦ καὶ δι'
ἐναργείας, by evidence. Ὅ,τι λοιπὸν κατασταθῇ ἐν-
αργὲς εἰς τὸν κοινὸν νοῦν, αὐτὸς τὸ παραδέχεται, καὶ
ὅταν τὸ ἀπορρίπτῃ, εἶναι σημεῖον ὅτι δὲν κατέ-
στη ἐναργές. Πᾶς τέλειος μηχανισμὸς ἔχει τὸ ἀν-
τισηκωμὰ του, the regulator.

— Διάλληλος τρόπος, ὑπέρου περιστροφή ! ἀνέ-
κραξεν ὁ Ἡφαιστίδης. Ὅταν ὁ Γαλιλαῖος ἐδίδα-

σκεν, ὅτι ἡ γῆ κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον, τίς εἶχε δίκαιον, αὐτὸς ἢ ὁ κοινὸς νοῦς, ὁ τῶν ἀμαθῶν καὶ δεισιδαιμόνων ὄμιλος; . . .

— Μὴ λέγε βλάσφημα· ὅταν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ εἶπε· Στήτω ὁ ἥλιος κατὰ Γαβαὼν, καὶ ἡ σελήνη κατὰ γάραγγα Αἰλὼν. . . . παρεῖχεν λέγων ὁ καλόγηρος.

— Ἴδου, ἐξηκολούησεν ὁ Ἡφαιστίδης, ἔτι καὶ σήμερον ὑπάρχουν οἱ δοξάζοντες, ὅτι ὁ ἥλιος κινεῖται. Ὁ κοινὸς νοῦς εἶναι τέκνον τῆς πλάνης καὶ δὲν ἀπαρνέεται τὴν μητέρα του.

Ἐντοσούτω καὶ οἱ ὀπίσθεν ἐρχόμενοι ἤκουσαν ὅτι γίνεται ζωηρὸς διάλογος, καὶ ἐνόησαν ὅτι πρέπει νὰ εἶναι περίεργος ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος μάλιστα τῶν διαλεγομένων· ἐκέντησαν δὲ τοὺς ἵππους των διὰ νὰ πλησιάσουν. Μόνος ὁ Θάνατος οὐδεμίαν εἶχε περιέργειαν, ἀλλὰ ἐτέρπετο εἰς τὴν καλλονὴν τῆς φύσεως, τῆς ὁποίας εἶχε στερηθῇ πρὸ πολλοῦ. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου τὸν ἐξωογόνουν, καὶ ἡ θέα τοῦ αἰθέρου οὐρανοῦ, τῆς γλαυκῆς θαλάσσης, τῶν γηλόφων, τῆς χλόης, τῶν δένδρων, τὴν ἐπλήρουν θαυμασμοῦ, ὡς τὸν τυφλόν, ὅστις αἰφνης ἀέδωλεψεν. Ὅταν ἐφθάνεν εἰς τὰ ὑψώματα, ἐνθα ἐξετείνεται ὁ ὀρίζων, διέτριβε μακρότερον χρόνον ἐν ἐκστάσει διασκοπῶν. Μεταξὺ τῶν συνοδοιπόρων ἦτο καὶ νέος τις σπούδασας παντοῖα ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' οὐδὲν προτιμήσας, ὥστε δὲν ἠδύνατό τις νὰ τὸν κατατάξῃ εἰς ἐπιστήμην τινα ὡς ἐκ τούτου ἐλεωρεῖτο καταχρηστικῶς ὑπὸ πάντων ὡς φιλόσοφος, ὠνομάζετο δὲ Ξενοφῶν Πτερίδης. Ὁ Πτερίδης οὗτος, νωθροτάτου χαρακτῆρος, οὐδεμίαν εἶχεν ἐπίσης περιέργειαν, καταφρονῶν ἐν γένει τοὺς μὴ φοιτήσαντας εἰς Πανεπιστήμια· ἀλλὰ φίλος του ἐκ τῶν συνοδοιπόρων τὸν ἐκάλεσε ν' ἀκούσῃ τὸν παράδοξον διάλογον. Διὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ ἐπλησίασε καὶ αὐτὸς μηχανικῶς, ἀλλὰ μᾶλλον προσέχων εἰς τὰ πτηνὰ, τὰ διὰ τοῦ ἀέρος ἱπτάμενα.

Ὁ Ἀμερικανὸς εὐχαριστήθη μεγάλως βλέπων, ὅτι ἐφείλκεσεν ὅλων τὴν προσοχὴν, καὶ ὅτι αἱ διδασκαλῖαι του ἐμελλον νὰ γίνουν εἰς πολλοὺς ὠφελίμοι· ἐξ ἐναντίας δὲ ὁ καλόγηρος ἠγανάκτει καὶ κύκλω περιέφερε βλοσυρὸν βλέμμα πρὸς τοὺς περιεστώτας, τῶν ὁποίων ἀμφίδωλεν, ἂν ὁ νοῦς εἶναι τεθωρακισμένος κατὰ τοῦ δηλητηρίου δῆγματος τοῦ ὄφους.

Διὰ νὰ καταστήτῃ λοιπὸν ὁ Ἀμερικανὸς εἰς ὅλους γνωστὴν τὸ θέμα τοῦ διαλόγου, ἐπὶ προτάσει δῆθεν ὅτι δὲν ἐξηγήσεν ἀποχρώντως τὴν διάνοιάν του, ἐπανελάβεν, ἐπαυξάνων τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς του καὶ τονίζων σχεδὸν πᾶσαν λέξιν πρὸς εὐκρίνειαν, τὴν περὶ κοινῶν νοῦς καὶ ἐναργείας θεωρίαν του, καὶ ἐξηκολούησεν οὕτω·

— Δὲν ἀνατρέπει ἡ περὶ Γαλιλαίου παρατήρησίς σας τὴν ὀρίην βάσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ φιλοσοφία τῶν συμπολιτῶν μου ἐν τῇ Ἀμερικῇ . . .

— Φεῦ! ἀνεπτέναξε λέγων ὁ καλόγηρος, πνεῦμα ἀκάθαρτον!

— Ὁ Γαλιλαῖος εἶχε δίκαιον, ἀλλὰ δίκαιον εἶχε καὶ ὁ κοινὸς νοῦς, διότι δὲν ἐδόθησαν εἰς αὐ-

τὸν διὰ τοῦ Γαλιλαίου αἱ ἀποχρώσαι ἀποδείξεις, δηλαδή ἡ ἐναργεία δὲν ἦτο πλήρης· διὰ τοῦτο λοιπὸν ἀμφιδάλλει εἰσέτι καὶ ὁ σεβασμῶς γείτων σας, ὅστις οἶσως δὲν γνωρίζει καὶ τὴν κατὰ τὸν φυσικὸν νόμον ἐρμηνείαν τῆς παλαιᾶς διαθήκης, τὴν ὁποίαν σήμερον παραδέχονται ἐν Ἀμερικῇ.

Ἡ ἀποστραφὴ αὕτη τοῦ Ἀμερικανοῦ πρὸς τὸν καλόγηρον ὡς ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ τὴν διετίναξεν ὅλον.

— Τί προσέχετε εἰς αὐτὸν τὸν βλάσφημον ἀλλόπιστον, ἀνέκραξε, τάφος ἠνεωγμένος ὁ λόρυγξ αὐτοῦ.

Ἡ ἄκαιρος αὕτη προσβολὴ κατεκρίθη ὑπὸ πάντων καὶ ὁμοῦ ἀνεβόησαν ἀποδοκιμάζοντες, εἰς δὲ τῶν συνοδοιπόρων, ἔμπορος τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἁστέιος, προσῆς εἰς τὸ μέσον, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν καλόγηρον·

— Ἔχομεν δύο καλὰ αὐτιά, Πάτερ Λαυρέντιε, καὶ εἰς τὸ μέσον νοῦν Ἑλληνικόν, ὁ ὁποῖος λαγαρίζει. Ὅταν μᾶς λείπῃ ὁ νοῦς, τότε νὰ μᾶς φράξῃς τ' αὐτιά, καὶ πάλιν μὲ τὸν μικρὸν δάκτυλον θὰ τὰ ξεφράξωμεν. Ἀλλοίμονον ποῦ τὸ ἔχει ἡ κούτρα του νὰ καταιδάξῃ ψείραις! Καὶ ἀποκαλύπτων τὴν φαλακρὰν κεφαλὴν του, ἰδὲ κεπὸνι, εἶπε, τρίχα δὲν ἔχει· ποῦ ψείρα.

Ἡ θέα τῆς φαλακρᾶς κεφαλῆς διήγειρε γενικὴν γέλωτα, πρὸς θλάσθην τοῦ καλογῆρου. Ὁ Ἀμερικανὸς ὁμως, γνωρίζων ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ ἐμπιστεύεται πολὺ εἰς τὴν στιγμικίαν εὐνοίαν τοῦ πλήθους, ἀπέφυγε πᾶσαν ἐπίδειξιν θριάμβου, ἀλλ' ὡς ἂν οὐδὲν εἶχε συμβῇ, ἅμα κατεσίγασεν ὁ θόρυβος, ἐξηκολούησεν πάλιν·

— Διὰ νὰ σᾶς ἐξηγήσω τὴν ιδέαν μου, μεταχειρίζομαι παράδειγμα. Αἱ διαφοραὶ ζῶναι τῆς γῆς ὑπόκεινται εἰς ἄλλην θερμοκρασίαν ἐκάστη· ἀλλὰ ὑπάρχει μεταξὺ των ἀντεπίδρασις, καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἐν Ἀμερικῇ ὀνομάζομεν *golf stream*, σεῖς δὲ δύνασθε νὰ ὀνομάσετε ρεῖθρον Ἰλκεανοῦ, συγκιρῶν ὅλας τὰς θερμοκρασίας πρὸς τὸ ἰσόθερμον. Τὸ αὐτὸ δύναται ὁ κοινὸς νοῦς, ἢ ἡ κοινὴ γνώμη. Γνωρίζετε ὅτι τὸ *golf stream* ἐξορμᾷ θερμὸν κατὰ τὸν χειμῶνα ἐκ τῶν φλωρίδων, καὶ διευθυνόμενον πρὸς τὰς βορείους ἀκτὰς τῆς Εὐρώπης, μεταδίδει τὴν εὐκραίαν καὶ προσφιλεῖ εἰς τοὺς ἀνθρώπους θερμοκρασίαν.

Ὁ Ἀμερικανὸς ἐνόμισεν, ὅτι δύο σκοποὺς κατορθώνει συνάμα ἐπεξηγῶν δι' εἰκόνας τὴν θεωρίαν του, ὅτι καὶ αὐτὴν καθιστᾷ καταληπτὴν, καὶ γνώσεις μεταδίδει περὶ φυσικῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ἀπέδη τὸ ἐναντίον, διότι οὐδεὶς ἐνόησε, τί τὸ πρωτάκουστον *golf stream*.

— Ἴδου, εἶπεν ὁ καλόγηρος, θέλει νὰ μᾶς παραδώσῃ ὅλους εἰς τὸν διεστραμμένον! Κύριε σῶσον τοὺς δούλους σου. Ἄλλος πάλιν ἄλλῶς τὸ ἐξελάβε· — Καὶ ἐγὼ ἤκουσα ἐγγαστρίμυθον, πλὴν δὲν ἐνθυμοῦμαι, ἂν ἦτον Ἀμερικανός. Ἄν θέλετε νὰ τὸν παρακαλέσωμεν, νὰ μᾶς δείξῃ τὴν τέχνην του.

— Αἰ! εἶπεν ὁ ἔμπορος, ἤθελα νὰ εἶμαι εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Λέγουσιν ὅτι σκάπτουν τὴν γῆν καὶ

εὐρίσκουν πηγὰδια χρυσοῦ. Τὸν καλαῖον καιρὸν τὸν ἔχωσαν ἐκεῖ οἱ κάτοικοι, ὅταν ἐξεστράτευsen ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών.

— Τί λέγεις τώρα; τὴν παρετήρησεν ἄλλος, πόσος καιρὸς εἶναι, ἀφοῦ ὁ Κολόμβος πρῶτην φορὰν ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικὴν; ἔχω ἐξ ἀκοῆς, ὅτι ὁ πάππος μου ἐταξείδευσε μὲ τὸν Κολόμβον εἰς τὴν Μινόρκαν.

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ ἔμπορος, θέλεις νὰ μᾶς πωλήσης, ὅτι ὁ πάππος σου ἔδωκε τὴν ιδέα εἰς τὸν Κολόμβον ν' ἀνεκάλυψῃ τὴν Ἀμερικὴν; ἀς ἐρωτήσωμεν τὸν Ἀμερικανόν.

Καὶ αὐτὸς ὁ ἀπαθὴς φιλόσοφος ἐνέλασεν ἀκούων αὐτὴν τὴν Ἑλληνικὴν βαβυλωνίαν ἀλλ' ὁ Ἀμερικανὸς δὲν ἐγκατέλειπε τὴν τειρὰν τοῦ διδακτικοῦ λόγου του, ἀν καὶ ἡ ἐρώτησις ἦτο πρὸς αὐτὸν ὡς ὁ κόκορος πρὸς τὰ λάχανα. Ἐν τούτῳ ὁ Ἀμερικανὸς ἐνεκρυφίαζε τὴν ἡδονὴν, ὅτι ὅλοι πρὸς αὐτὸν προσεῖχον, διατηρῶν πάντοτε τὴν αὐτὴν σοβαρότητα καὶ τὸν αὐτὸν διδακτικὸν χαρακτῆρα, καὶ συνέδεσεν οὕτω πῶς μετὰ τῶν προειρημένων τὴν εἰς τὴν ἀπορίαν τοῦ ἔμπορου ἀπάντησιν.

— Περὶ τί τέλη τοῦ ἸΕ' αἰῶνος ἀνεκάλυψεν ὁ Κολόμβος τὴν Ἀμερικὴν. Δὲν εἶναι εἰσέτι δύο καὶ ἑμισυς αἰῶνες, ἀπὸ τοῦ οἱ πρῶτοι ἄποικοι καὶ ὁμόδησκοί μου, οἱ pilgrims fathers, ἀπέδησαν εἰς τὰ ἄγρια παράλια τῆς βορείου Ἀμερικῆς, καὶ σήμερον ὁ πολιτισμὸς αὐτῆς ὑπερτερεῖ τὸν Εὐρωπαϊκόν, ὅσον τὸ ἀτμῆρες τὸ ἱπτιοφόρον, πρὶν συμπληρωθῇ δὲ ὁ αἶων ἀπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς ἐπαναστάσεως, ἡ Ὁμόσπονδος πολιτεία ἀριθμεῖ ἢ ἡ ἐπέκεινα τῶν 25 ἑκατομμυρίων κατοίκων. Πανταχοῦ ἀνηρέθησαν πόλεις μεγαλοπρεπεῖς, διώρυγες καὶ σιδηρόδρομοι ὡς ἀστῆρις συνέδεσαν τὰ πέρας τοῦ σφριγῶντος τοῦ τοῦ σώματος, καὶ ὅλα τὰ χρήματα εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον εὐτέλουν, ὅσον οὐδὲ ἐν τῇ γηραιᾷ Εὐρώπῃ. Ἡμεῖς πρῶτοι ἐφαρμόζομεν πᾶσαν ἀνεκάλυψιν καὶ καθεκάστην τελειοποιούμεν τὰς νέας ἐφευρέσεις. Ὁλὴ ἡ πρόοδος αὕτη καὶ ἡ δοξὰ χρεωστοῦνται εἰς τὰς ὀρθὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἠκολούθησαμεν συμμορφούμενοι πάντοτε πρὸς τὴν πείραν, καὶ ὑποτασσόμενοι εἰς τὴν αὐθεντίαν τοῦ κοινοῦ νοῦς. Πρὸ πάντων καταγινόμεθα εἰς τὴν διάδοσιν τῶν φώτων καὶ πρεσβεύομεν, ὅτι τὰ μὲν χρήματα ἴδια ἐκάστου, αἱ δὲ γνώσεις κοιναί.

Ἐν τούτοις ἡ συνοδία εἶχε φθάσει εἰς Δράμειν καὶ ἐμέλλε νὰ βαδίτῃ διὰ τοῦ ῥηγμῖνος τῆς θαλάσσης, τὸν ὁποῖον οἱ εὐμεγέθεις κάκληκες καὶ τὸ ἐπ' αὐτῶν βρῦον καθίστανον ὀλισθηρὸν, ὥστε ἔπρεπε νὰ ταχθοῦν ἐρετῆς ἀκολουθοῦντες τὸν ἀσφαλέστερον πόρον. Διελύθη λοιπὸν ἡ διδασκαλία πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ καλογήρου, οἷτις ἤνχετο τοιαύτη νὰ ᾔηται ὅλη ἡ μέχρ' Ἀθηνῶν ὁδός.

Πρὶν ἐμῇ ὁμῳ εἰς τὴν θάλασσαν ὁ Ἀμερικανός.

— Ἴδου, εἶπεν, αἱ λεωφόροι τῆς Ἑλλάδος. Οἱ συμπολιταί μου πρῶτον κατασκευάζουν ὁδοὺς καὶ ἔπειτα Πανεπιστήμια.

— Τὰ φρενοκομεῖα, ἠρώτησεν ὁ Ἡφαιστίδης, τῶν τὰ πάντα ἐπισταμένων;

— Διὰ ποιῶν ὁδῶν ἔρχονται οἱ φοιτηταί εἰς τὸ Πανεπιστήμιον;

— Ἀμέλει! ἀπήντησεν ὁ Ἡφαιστίδης εἰς τὸν Ἀμερικανόν, οἱ Ἕλληνες ἔρχονται ἀνυπόδητοι.

— Τότε, φίλε, ἀποκτῆντες ὑποδήματα δὲν ἐπιστρέφουν εἰς τὸ χωρίον τῶν, ἀπὸ αὐτὰ τρίβονται.

— Πῶς σὲ φτίνειται ὁ φίλος, ἠρώτησε τὴν ἔμπορον ὁ πλησίον του ἔρχομενο, μόλις παρελθόντος ἐκείνου.

— Δίμιτον Ἀμερικανικὸν πρῶτης ποιότητος, ἀπήντησε καὶ ὅλοι οἱ παρεστῶτες ἐνέλασαν.

Κατόπιν τοῦ Ἀμερικανοῦ διέδωσαν καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ οἱ ἵπποι, σχεδὸν νηχόμενοι, διεδίδωσαν τοὺς ἀναβάτας τῶν ἑως εἰς τὸ Διῆσι, ὀλίγον ἀπέχον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων παρὰ τὸν αἰγιαλὸν ὑπὸ τὸν ἀρχαῖον ἱερωκόν. Ἐκεῖ ἀνεπαύθησαν οἱ ὁδοιπόροι, καταλύσαντες εἰς τοὺς τέσσαρας ἢ πέντε νεωστὶ οἰκοδομηθέντας οἰκίτους. Ὁ Ἡφαιστίδης ἐγνώριζεν, ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν περιηγοῦνται ἀνεῖ ἐφοδίων καὶ μετ' αὐτοῦ συγκαταλέγθη, παραλαβὼν καὶ τὸν θάνον τοῦ ἠκολούθησαν δὲ ὁ ἔμπορος, ὁ Πτερίδης καὶ τινες ἄλλοι. Ὁ Ἀμερικανὸς ἐξέτεινε τὸν τάπητά του καὶ ἀνῆψε τὴν αὐθέτην του, διὰ νὰ παρασκευάσῃ τζάϊ, προσφέρων καὶ εἰς τοὺς ὁμοστέγους του. Ὁ Ἡφαιστίδης καὶ ὁ Πτερίδης ἐδέχθησαν ἀσμένως, οἱ δὲ λοιποὶ ἐβλεπον περιέργως τὴν σκευασίαν, ὅτε εἰσῆλθεν ὁ καλόγηρος, διὰ νὰ μὴ τὸν λανθᾷ τι ἐκ τῶν διατρεχόντων.

— Τί κάμνετε ἐδῶ; βλέπετε τὰ μαγικά αὐτοῦ τοῦ... ἄλλοπίστου; Δὲν γνωρίζετε, ὅτι διὰ τοιούτους ἡτοιμάσθη τὸ πῦρ τῆς γεέννης;

— Ἄν εἶχαμεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ πυρὸς, τὸν ἀπήντησεν ὁ Πτερίδης, τὸ τζάϊ ἐξεπάραυτα.

— ὦ! σὺ ἐποτίσθης τὸ δηλητήριον ἐκείνου τοῦ ἐξωλεστάτου, τοῦ ψυχοφθόρου καὶ χριστιανομάχου Βολταίρου.

— Μικρόν τι ὠνόμασες. Ῥόδα μ' εἶρηκας, κρίνεις στερναοῖς. Μετὰ τὸν Βολταῖρον ἐφάνησαν ἄλλαι δεινότεραι, ὁ Κάντιος, ὁ Φίχτιος, ὁ Σχελίγγιος, ὁ Ἑγελος καὶ τὰ στίφη αὐτῶν.

— Αὐταί εἶναι αἱ πύλαι τοῦ ᾄδου, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε κατισχύουσιν.

— Αὐτοὶ εἶναι σήμερον οἱ προφῆται, τῶν ὁποίων ἡ κεφαλὴ ἀνταυγάζει τὸ φῶς τῆς γνώσεως.

— Ἐκ στόματος κοράων ἐξελεύσεται κρᾶ!!... Μακρὰν, μακρὰν ἀπὸ σᾶς, γενεὰ ἀπιστος καὶ μοιχαλὶς!... Καὶ ταῦτα λέγων δρομαῖος ἀνεχώρησεν ὁ καλόγηρος.

— Εὐρήκαμεν τὸ ἀντιφάρμακον, καὶ μὴ ἐννοήσας, ἡ παιζίον μὲ τὸ ἀνταύγασμα, εἶπεν ὁ ἔμπορος, αὐτὰ τ' αὐγά σου, Πτερίδη, εἶναι φαίνεται τόπον κλούβια, ὥστε δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὰ καταπιῇ φύλαξε καὶ δι' αὐρίον.

Ὅλοι ἐγέλασαν, ἐκτὸς τοῦ Ἀμερικανοῦ, ὅστις καθ' ὅλον τὸν περὶ φιλοσόφων διάλογον ἦτο σύσ-

φρως, προσέχων εἰς μόνον τὸν αὐτέψην του. Ἐπίσης ὁ Ἡφαιστίδης ἐνώπιον πολλῶν ἀπέφυγε τοιαύτας οὐκίαις, γνωρίζων τὸ ἰδίωμά του, ὅτι εὐκόλως παρεσύρατο πέραν τῶν ὁρίων. Ἀφοῦ ἔπειον τὸ τζαί, τὸ ὑποῖον ἐκτός τῶν τριῶν καὶ ἄλλοι τινὲς ἐδοξίμασαν ἀλλ' εὖρον στύφον καὶ δυσάρεστον, ἀνεπαύθησαν.

Τὴν ἐπαύριον πρὶν ἀνεχώρησαν διὰ τὰς Ἀθήνας. Καὶ τῶνόντι ὁ Πτερίδης ὑπῆρξεν ἡ κοπίς τῶν λόγων ἀπάντων. διότι ὁ καλόγηρος ἔφευγε τὴν παρουσίαν του, ὁ δὲ Ἀμερικανὸς δὲν ἤθελε νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς φιλοσοφικὴν συζήτησιν, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει ὅλως ἄκαιρον καὶ ἐπιβλαβή. Ὁ ἔμπορος εἶπε πολλὰς ἀστειότητας ὅλως ἀθώους, καὶ πρὸ τῆς ἐσπέρας ἐφθασον εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου διεχωρίσθησαν· πρῶτος δὲ ἔγινεν ἄφαντος ὁ κηλόνηρος.

Ὁ Ἡφαιστίδης ἠκολούθησε τὸν Θάνον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρός του, ὅπου δὲν εὗρον τὸν Τάτον, πρὸ πολλῶν ἡμερῶν ἀποδημοῦντα διὰ σπουδαίων ὑπόθεσιν.

ΙΑ.

Θλίψις τῆς Εὐφροσύνης.

— ο —

Ἐνῶ ὁ Θάνος ἐδικάζετο, δυσάρεστα ἐγίνοντο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἀῦφαντοῦ. Ὁ Ἰαπετὸς προσέβλεπεν, ὅτι ἅμα ἔλθουν καλαὶ εἰδήσεις ἐκ Θεσσαλίας, ἀλλ' ὅμως καὶ ὁ Θάνος, αὐτὸς ἦτον ὅλως περιττός καὶ ἐμελλε ταχέως νὰ λησμονηθῇ. Τὰ κομψεύματά του, ἡ ἐρασμιότης του, τὸ μελιχρὲς τῶν ὀφθαλμῶν του, οἱ συγκεκριμένοι στεναγμοὶ του εἰς οὐδὲν συνέτεινον, καὶ αἱ προτάσεις του περὶ χορῶν, περὶ θεάτρου καὶ ἄλλων διασκεδάσεων ἀπερρίφθησαν ἢ μίαν κατὰ τῆς ἄλλης. Ἀφοῦ τὰ μελιχρὰ δὲν ὠφέλησαν, ὑπελείπετο νὰ δονιμασθῶν ἐπισπαστικώτερα. Ἀπεράσισε λοιπὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ τολμηρὸν τι καὶ νὰ κινήσῃ τὸν ἄφ' ἱερᾶς. Ἡ ἀποτυχία τολμήματος κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἠδύνατο νὰ διαφέρῃ τῆς ἀτόλμου ἀποτυχίας, ἀλλ' ἐπιχειρῶν εἶχε τὴν ἐλπίδα, ἔστω καὶ ἀμυδράν, ὅτι ἴσως ἤθελε μεταβάλλει κατὰ τι τὰ πράγματα. Διάφοροι σιέψεις τὸν ἐνεθάρρουν· δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἡ ψυχρότης τῆς Εὐφροσύνης ἦτον εἰλικρινής· διὰ νὰ ἦναι τοιαύτη, κατὰ τὴν γνώμην του, ἔπρεπε νὰ παραδεχθῇ τις, ὅτι τὰ βέλη τοῦ παιδὸς τῆς Κύπριδος ἐξημεδύνθησαν, ὅτι ἡ ἐρασμιότης ἔπαυσε νὰ εἶναι ἀκαταμάχητος, καὶ ὅτι αὐτὸς ὁ Τιβωνοῖς φὺν χαριέστερος καὶ ὁ βαναυσότερος τῶν ἀνθρώπων, ὁ Ἀπόλλων τοῦ Πραξιτέλους καὶ τὸ ξόανον τῶν βαρβάρων τῆς Ἀφρικῆς, εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό. Ἀπαγε! . . . . Τὴν φαινομένην ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα τῆς Εὐφροσύνης ἀπέδιδεν εἰς τὰ πάτρια ἔθνη καὶ τὴν ἀγροίκον ἀνατροφὴν, καθ' ὧν ἠθέλην ἀμαρτήσῃ δεικνύουσα ἑαυτὴν δεκτικὴν αἰσθήματος, ἐνῶ ἔχρεώσται νὰ ἦναι κτῆμα τοῦ πατρὸς τῆς, καὶ κτέανον περνάμενον τὸ ὁποῖον ἠδύνατο

νὰ δωρήτῃ κατ' ἀρέσκειαν. Ἐὰν ὁμως εἰς αὐτὸ τὸ γλαφυρὸν ἀγαλμα μετέδιδε τις ψυχὴν, πρὸς τίναν ἄλλον ἐμελλε ν' ἀνοίξῃ τὰς ἀγκάλας του, παρὰ πρὸς τὸν Πυγμαλίωνά του; καὶ τότε τί θέλει πράξει ὁ πατήρ, ὅστις ἄλλο τέκνον δὲν ἔχει; Ὁ ἄνθρωπος ἐγὼ, θέλω τὸν εἰπεῖ τότε. Ἡ φαντασία του ἐξήπτετο ἐτι μᾶλλον, ὅταν ἀνελογίζετο τὰ πλούτη τοῦ Ἀυφαντοῦ, τὰ ὁποῖα ἐμελλε νὰ προικοφορηθῇ, καὶ τὴν ἐνδεχομένην χρῆσιν. Θέλω ἔχει τότε οἰκίαν εὐπρεπεστάτην, ὡς ὁ δεινὰ ἢ δεινὰ Πρέσβης, ὑπηρετάς, ἄμαξαν, ἵππους, θεωρεῖον, θέλω δίδει χοροὺς καὶ συμπόσια καὶ θέλω περιηγηθῇ τὴν Εὐρώπην. Τί θέλουν εἰπεῖ οἱ Παρισινοί, ὅταν ἴδωσιν τοιαῦτα κάλη; καὶ ἐμὲ φέροντα διάχρυτον στολὴν; . . . δαπανῶντα ἀφειδῶς; . . . ὁποῖα δόξα διὰ τὴν Ἑλλάδα! . . . Τί παράδοξον τότε ἂν μὲ ὀνομάσουν Πρέσβην ἐν Παρισίοις ἢ ἐν Λονδίῳ, ἔστω καὶ ἀμισθί; . . . Ἄν εἶναι ἀληθές, ὅτι ἔχει εἰσόδημα ἐπέκεινα τῶν ἑκατὸν χιλιάδων γροσίων. . . .

Πολλάκις αἱ ἀκίδες τῶν πόθων ἐδίωκον τὸν ὕπνον του, καὶ ἀναπηδῶν ἐκ τῆς κλίνης ἄνω καὶ κάτω ἐβάδιζε διὰ τοῦ κοιτῶνος, ἢ ἐκυλίετο ἐπὶ τάπητος, ὡς ἐν μέτω τῶν βειθρῶν τοῦ Πακτωλοῦ. Θέλω ἐπιπλατορευτὰ τῆς Γαλλίας, τάπητας ἀγγλικούς ἢ περσικούς, ἐλασιγραφίας τῶν ἀριστοτεχνῶν τῆς Ἰταλίας, ἀγγεῖα τῆς Ἰαπωνίας ἢ τῆς Σέβρας, καθ' ἐσπέραν ἡ οἰκία μου θέλει εἶναι κατάφωτος. Ἰδοὺ ἔρχονται οἱ Πρέσβεις, γίνεται χαρτοπαιγνιον, ὁ μουσικοδιδάσκαλος κἀβηται εἰς τὸ κύμβαλον, οἱ πρωταγωνισταὶ τοῦ μελοδράματος ψάλλουν! . . . . Ὅταν ἴδῃς τοιοῦτον κόσμον, θέλεις ἀπορήσει, Ἀῦφαντῇ! Τίς ἄλλος γαρβρὸς δύναται νὰ σὲ ἀνυψώσῃ εἰς τοιαύτην περιωπὴν; Ἴσαι πρὸς ἴσον οἱ Πρέσβεις! Εἰς σὰς, κύριε Ἰαπετέ, θέλουν μὲ λέγει, χρεωστοῦμεν, ἂν ὀλίγον διασκεδάζωμεν ἐν Ἀθήναις. Ὡς Κύριοί μου! πόσον εἴθε συγκαταθετικοί! θέλοντες νὰ μὲ τιμήσῃτε, δὲν προσέχετε εἰς τὸ πενιχρὸν τῆς οἰκίας μου. Περιμένω συλλογὴν ἀλαβάστρων καὶ ψηφοθετημάτων ἐκ Φλωρεντίας καὶ παρήγγειλαν ἐν τῇ εἰδῇ ἐπίπλων, τὰ ὁποῖα λαμβάνω ἐκ Γαλλίας συνάμα μετὰ βορδεγαλίου οἴνου· ὁ ῥητινίτης μας δὲν πίνεται. . . .

Τοιοῦτον ἀπεικονίζετο εἰς τὴν ὀνειροπολοῦσαν φαντασίαν του τὸ μέλλον, ἂν ἐπετύγχανε νὰ νυμφευθῇ τὴν Εὐφροσύνην. Ἀφοῦ πολλὰ καὶ ἐπιτηδειότατα στρατηγήματα ἐσχεδίασεν, ἀλλ' εὖρεν ἐπισηφαλῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἀποφεύγων νὰ μεταχειρισθῇ βίαν, ἢ νὰ καταφύγῃ εἰς ἀρπαγὴν, διότι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν διαθέσεων τῆς κόρης, ἠδύνατο νὰ ἐξοκείλῃ εἰς ἀπόκρημνα, ἐπὶ τέλους ἐνόμισεν, ὅτι ἀνεκάλυψε τὸν κατάλληλότερον τρόπον. Αὐτὸς τὸν ἐφάνη ἐτι μᾶλλον προτιμότερος, διότι δὲν εἶχεν ἀνάγκην τῆς συμπράξεως ἄλλου, ἐπειδὴ δὲ ὁ καιρὸς κατέπειγε, προέβη τὸ ταχύτερον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.

Ἐγνώριζεν ὅτι ὁ Ἀῦφαντῆς καὶ ἡ σύζυγός του πολλάκις μετὰ μεσημβρίαν ἐξήρχοντο εἰς ἐπίσκεψιν οἰκείων διατελούντων ἐν τῇ παρακειμένῃ ὁδῷ, ἢ

δὲ Εὐφροσύνη ἔμενε μόνη καταγινόμενη εἰς τὰ ἔργα της. Πληροφορηθεῖσα ὅτι ἐν Ἀθήναις αἱ νέαι δὲν ἐπέδιδον, ὡς ἐνόμιζεν, εἰς τὰ ποικίλματα, ἀλλ' ἐκορίζοντο ἐκ Παρισίων ὅλον τὸν κόσμον των, δὲν εἶχε περιέργειαν νὰ τὰς γνωρίσῃ καὶ νὰ τὰς βλέπῃ διότι κατ' αὐτὴν εἶχε τιμὴν τὸ κοσμοῦν ὡς ἴδιον ἔργον· ἄλλως τε ἦτο περίλυπος ἐξ αἰτίας τοῦ Θάνου καὶ κατ' αὐτὰς ἀνήτυχος, σφαδάζουσα ἐπὶ τὴν ἐκθασιν τῆς ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων δίκης. Ἡ καταδίκη του ἔμελλε νὰ ἦναι διττὴν δυστύχημα, διότι καὶ ὁ Θάνος ἐκινδύνευε καθ' ἃς εἶχε πληροφορίας νὰ πάθῃ ἐξ ἀπογνώσεως, καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς μεσιτεύσεως τοῦ ἀπεχθοῦς Ἰαπετοῦ ἔμελλον νὰ λάβουν· ἂν τοῦναντίον ἐπετύγχανεν ἡ ἀπόλυσις τοῦ Θάνου, εἶχεν ἀμετάθετον ἀποφασιν, νὰ γίνῃ εἰς τὸν Ἰαπετὸν ἀόρατος, φεύγουσα ὅσας αὐτὸς ἔρχεται πρὸς ἐπίσκεψιν, καὶ ἐντελῶς ἀδιαφοροῦσα περὶ τῆς πρὸς τὸν Ὀθωμανὸν Πρέσβην μεσιτείας του. Συγχρόνως ἤλπιζεν, ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν του ὁ Θάνος ἔμελλε νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ, ὅπου καὶ ἂν μετέβαινον. Τοιαύτην χάριν δὲν ἠδύνατο ν' ἀρνήσῃ εἰς αὐτὴν ὁ πατήρ της, οὔτε ὁ Θάνος, ἦτον ἐνδεχόμενον, νὰ ἐναντιωθῇ, ἀφοῦ σχεδὸν ἔγινε μέλος τῆς οἰκογενείας των, οὐδένα δὲ πόρον εἶχεν ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ Ἰαπετὸς ἐκαιροφυλάκτει τὴν ὥραν, καθ' ἣν ὁ Αὐφαντὴς μετὰ τῆς συζύγου του ἐξῆλθον, καὶ εὐρίων τὴν ὑπηρετρίαν του θυραυλοῦσαν, ἥ ἐπὶ τὸ ἀτιτικώτερον καθήμενην εἰς τὴν βούραν, τὴν ἀπέστειλε πρὸς τοὺς κυρίους της κατὰ παραγγελίαν δῆθεν τῆς μητρὸς τῆς Εὐφροσύνης, ὡς ἐχούσης ἀνάγκην αὐτῆς. Ἡ ὑπηρετρία, μέλλουσα ν' ἀφήτῃ τὴν Εὐφροσύνην μόνην ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔκρινεν εὐλογον νὰ προσθέσῃ τὴν θύραν τῆς κλίσμακος ἐρελχομένη τὴν κλεῖν, μεθ' ἧς σπευσε πρὸς τὴν κυρίαν της. Ὁ Ἰαπετὸς εἰσῆλθε τότε εἰς τὸ μέσαυλον καὶ κρεμασθεὶς ἐκ τῶν σιδηρῶν κιγκλίδων ἐξώστου εἰσεπήδησεν εἰς τὸ μαγειρεῖον, ὅθεν διεβύνη εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Εὐφροσύνης. Αὕτη ἐκάθητο κρατοῦσα τὸν ἱστὸν της, καὶ κύπτουσα ἐπ' αὐτοῦ εἶχε τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὴν θύραν, ὥστε δὲν εἶδε τὸν Ἰαπετὸν εἰσελθόντα καὶ ἀκροποδητὴ βεγνάντα· ἐνόμισε δὲ εἰσελθοῦσαν τὴν ὑπηρετρίαν, ὅταν αἴφνης εἶδεν ἐνώπιόν της τὸν μισητὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον, καθ' ἣν στιγμὴν ἐνετράφα εἰς τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα, ὅτι ταχέως μέλλει ν' ἀπαλλαχθῇ αὐτοῦ διὰ πάντοτε. Ὑπέθεσεν ὅτι βλέπει φάσμα ἀπαίσιον καὶ ἀσκαρδαμυκτὴ ἠτένισε, διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἂν ἀπατάται· ἀλλ' ὅταν ἀπήντησε τὸ μαλθακὸν μειδίαμά του καὶ τὸν ὑγρὸν πόθον τῶν ὀφθαλμῶν του, προτεινόντος εὐπροσηγόρως τὴν χεῖρα, ὁξεῖαν ἀφῆκε φωνὴν καὶ ἐκλινε ὑπτία ἐπὶ τῆς ἔδρας της λειποθυμήσασα, ὁ δὲ ἱστὸς μετὰ τῶν νημάτων ἔπεσε χαμαὶ ἐκ τῶν κρεμασθεισῶν χειρῶν της. Ἡ ἐπιχυθεῖσα πελιδνότης ἐπὶ τῶν παρειῶν καὶ τῶν χειλέων κατέστησε τὴν λευκὴν χροιάν της ἐτι λευκοτέραν, καὶ οἱ ζανθοὶ της πλόκαμοι κατέρρευσαν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ὤμου, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐκλινεν ἡ κεφαλὴ της, ὥστε ἐφαίνετο ὡς ἄγγελος Χερουβὶμ καθεύδων, ἢ ὡς τὸ κρίνον τοῦ λειμῶνος, τοῦ ὁποῖου

ἀπρόσεκτος διαβάτης ἐπάτησε τὸ ὄρθιον στύπος καὶ ἔρριψε χαμαί. Ἐμδρόντητος ἐγένεν ὁ Ἰαπετὸς, καὶ ἐνῶ παρσκευάζετο διὰ φλογερῶν λόγων νὰ μεταδώσῃ τὸ πῦρ τοῦ πάθους του εἰς τὴν ψυχρὰν καρδίαν τῆς Εὐφροσύνης, ἐσβέτη ἡ φωνὴ ἐπὶ τῶν χειλέων του. Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκράτει τὸν ὦμον αὐτῆς, ὥστε νὰ μὴ καταπέσῃ, διὰ τῆς ἄλλης δὲ ἐδοκίμασε νὰ δράξῃ τὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης φιάλην, ὥστε νὰ τὴν καταρραντίσῃ ὕδατος· ἀλλ' ἡ τεταμένη του χεὶρ δὲν ἐρῥασεν ἕως ἐκεῖ. Οὐδένα ἠδύνατο νὰ καλέσῃ εἰς βνήθειαν, γνωρίζων ὅτι ἡ θύρα ἦτον ἐγκλειστος. Τὴν ἐκάλεε λοιπὸν κατ' ὄνομα καὶ ἔσπευε τὴν ἔδραν τῆς ἐλπίζων τοιοιτοτρόπως ν' ἀνανήλῃ. Ὁ ἰδρὼς περιέρρεεν τὸ πρόσωπόν του ἐκ τῆς ἀμνηχανίας. Ἄν ἔρευγε, καταλιπαρῶν αὐτὴν εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ἠδύνατο νὰ γίῃ παραίτιος δυστυχήματος ἂν ἔμελλε πάλιν ἑαυτοῦ νὰ ἐλθῇ τις, ἠδύνατο νὰ φθάσῃ ἴσως ὁ πατήρ ἐξαγριούμενος κατ' αὐτοῦ, καθ' ὅλους δὲ τοὺς τρόπους ἐκινδύνευε ν' ἀποτύχῃ τὸ πραξικόπημά του. Ἐνῶ αἱ ιδέαι καὶ τὰ σχέδια διήρχοντο ὡς ὑπὸ βιζίου ἀνέμου ἐλαυνόμενα διὰ τῆς κεφαλῆς του, ἰδοὺ εἰσέρχεται ἐπιστρέψασα ἡ ὑπηρετρία, καὶ ἀκούουσα τὸ ὄνομα τῆς κυρίας της ὑπὸ ἀνδρικῆς φωνῆς προφερόμενον, ἐκθαμβὸς ἔτρεψε πρὸς αὐτὴν καὶ τὴν ἐλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν, ὥστε ὁ Ἰαπετὸς ἔδραξε τὴν φιάλην, καὶ ἐκείνη μὲν τρίβουσα τὰς χεῖράς της, αὐτὸς δὲ καταρραντίζων αὐτὴν, τὴν ἐπανέφερεν εἰς τὰς αἰσθήσεις της. Ἡ ὄψις τῆς ὑπηρετρίας καθυσύχασε τὴν Εὐφροσύνην, μὴ ἰδοῦσαν τὸν Ἰαπετὸν, ὅστις ἔνευσε πρὸς τὴν ὑπηρετρίαν νὰ σιωπήσῃ, ὅτι παρρησιάζεται. Ἀφοῦ βαθέως ἀνεπτέναξεν, ἐκυριεύθη ὑπὸ συγκοπῆς καὶ κλαυθμοῦ, καλύψασα δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπόν της. Ὁ Ἰαπετὸς ἐνόησεν ὅτι ἡ παρουσία του ἠδύνετο μᾶλλον νὰ βλάβῃ καὶ διὰ τοῦτο, ἀφήσας ἐλαφρὰ κατὰ γῆς διὰ τὴν ὑπηρετρίαν χρυσὰ τινα νομίσματα, ἀκροποδητὴ ἐβιάσισε πρὸς τὴν θύραν. Ἡ ὑπηρετρία τὸν ἔνευσε νὰ λάβῃ τὰ χρήματά του, ἀλλ' αὐτὸς ἠναντιώθη καὶ δρομαῖος ἐξῆλθε. Τότε ἡ ὑπηρετρία λαβούσα τὰ νομίσματα ἐκ τοῦ παραύρου τὰ ἔρριψεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, αὐτὸς δὲ οὐδε μεταστραφεὶς μετὰ σπουδῆς ἀπεμακρύνθη.

Βεβαίως τὸ φιλοδώρημα ἦτον ἐπίδουλον ἐπινόημα, διὰ νὰ φαίνεται ὑπάρξασα προηγουμένη συνενόησις. Καὶ τοι ἀποτυχὼν τοιαυτοτρόπως, δὲν ἀπέβαλε πᾶσαν ἐλπίδα ἐν τούτοις ὁ Ἰαπετὸς. Ἐμφρόνει δηλαδὴ, ὅτι ὁ πατήρ δὲν θέλει πιστεῦσαι αὐτὸν τὴν θυγατέρα του, καὶ κατεγίνετο νὰ ἐρεῖρη τὸν τρόπον, ὥστε νὰ τὴν παραστήσῃ ὑποκτον. Πρὸς τοῦτο τὸ καταλληλότερον μέσον κατ' αὐτὸν ἦτο νὰ διαδοθῇ ἡ φήμη τοῦ πράγματος, ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἄλλος τρόπος διασώσεως τῆς τιμῆς τῆς κόρης, εἰμὴ ὁ μετ' αὐτοῦ γάμος της. Εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ σχεδίου του συνετέλεσεν ἡ ἐπισυμβᾶσα νόσος τῆς Εὐφροσύνης. Δὲν ἐτάραττε τὸν νοῦν της ὁ στοχασμός, ὅτι θέλει συλλάβει κατ' αὐτῆς ὁ πατήρ τῆς ὑπόνοιαν, ἀλλ' ἐθλίβετο διὰ τὴν κοινὴν διαλά-

λῃσιν· προτιμότερος ἐφαίνετο εἰς αὐτὴν ὁ θάνατος, παρὰ νὰ περιφέρηται τ' ὄνομά της εἰς τὰ στῆματα τῶν ἀστειῶν τῶν Ἀθηνῶν, ὡς ἀναιδῶς προσβλήσει-σης ὑπὸ τοιοῦτον βδελυρῶν ἀνθρώπου. Καί τις ἡ δύνατο νὰ ἐμποδίτῃ τοὺς εὐφρεῖς τῶν καφενειῶν, τίς οἶδε τί νὰ ὑποθέσουν. . . . Ἀφοῦ ἐέλαυσε πι-κρῶς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρὸς της, ὅστις παν-τοῖαις τρόποις τὴν παρηγόρει, κατελήρην ὑπὸ σφο-δρῶν παλμῶν, τὸν ὁποῖον διεδέχθη πυρετώδης κα-τάστασις ὥστε ἐγένετο ἀνάγκη προσκλήσεως ἱατροῦ.

Μετὰ δύο ἡμέρας, ἀφοῦ ταῦτα συνέζησαν, ἐφθα-σαν ὁ θάνατος εἰς Ἀθήνας καὶ ἀμέσως τὴν ἐπαύριον κατευθύνθη εἰς τὴν οἶκον τοῦ Ἀὔφαντος, τὸν ὁ-ποῖον εὗρε σκυθρωπὸν, διότι ἡ Εὐφροσύνη ἦτο κα-τάκοιτος, ἂν καὶ ἐφαίνετο βελτιούμενη ἡ κατάστα-σις της. Ἡ εἰδησις τῆς ἀφίξεως τοῦ θάνατος, τὴν ἐπέλητε χαρᾶς καὶ τὴν ἔδωκε νέας δυνάμεις, καὶ ἔκτοτε ἐφιλοτιμεῖτο νὰ δεῖ ἡ ταχυτέραν τὴν ἀνάρ-ρωσιν διὰ νὰ ἐξέλῃ τοῦ κοιτιῶνός της.

Ὁ Ἰαπετός μετὰ πολλῶν χαριεντισμῶν καὶ γε-λῶν ὡς περὶ κομψοῦ συμβάντος, διεξήλυσεν παρα-μορφῶν κατὰ τὸ συμφέρον του τὰ πράγματα, καὶ διέστυρε τὴν δυστυχῆ Εὐφροσύνην, εἶχε δὲ τὸ θρέτ-τε, νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς της, καὶ μὴ βλέπων αὐτὴν κατὰ τὸ σῶνθεος, νὰ ἐρωτή-σῃ περὶ τῆς ὑγείας της. Ὁ Ἀὔφαντῆς ἦτο πολὺ πράου χαρακτήρος, ὥστε νὰ μεταχειρισθῇ τὸν αὐ-τιάδην παραδικαστὴν τῆς οἰκίας του, ὅπως ἔπρεπε. Τὸν ἔδειξε μόνον πολλὴν ψυχρότητα καὶ τὸν ἀπήν-τησεν, ὅτι καλῶς ἔχει, ἐξακολουθῶν τὸν μετὰ τοῦ θάνατος διάλογον περὶ τῶν παθημάτων του, ὥστε βλέπων ὁ Ἰαπετός, ὅτι οὐδεμία δίδεται προσοχὴ εἰς τὸ ἔξοχον πρόσωπόν του, ν' ἀναξεύσῃ. Ὁ χαλ-κοπρόσωπος Ἰαπετός δὲν ἐταράχθη, ἀλλ' ἔδειξε πε-ριέργειαν, ν' ἀκούτῃ καὶ αὐτὸς τὰς ταλαιπωρίαις τοῦ θάνατος προσποιούμενος συμπάθειαν καὶ παρε-νεύρων χαριέντως περὶ τῆς μετιτείας καὶ προστα-σίας του. Ἡ ὑπομονὴ ὅμως τοῦ Ἀὔφαντος οὐδόλως ἐξηντλήθη, καὶ οὐδεμίαν ἀκράσιν παρέχων εἰς τὸν κομψολόγον, ἐδίδεν ἀφορμὴν εἰς τὸν θάνατον νὰ λαλῇ, ἢ ἔλεγεν εἰς αὐτὸν πόσον ἐλυπήθησαν διὰ τὰς δει-νοπαθείαις του καὶ τὸν ἐξήχησε νὰ συμπάγουν, πα-ρκτηρῶν, ὅτι ἴσως εἶναι ἐτοιμον τὸ γεῦμα, ὥστε νὰ ἐπενθυμίσῃ εἰς τὸν Ἰαπετόν, ὅτι καιρὸς παντὶ πράγματι. Εἶδε λοιπὸν καὶ αὐτὸς, ὅτι ἡ ὀπισθο-δρομήτης ἦτον ἀπαρτίτως καὶ ὅτι αἱ μηχανορ-ραφίαι του δὲν μέλλουν κατὰ τὸ παρὸν νὰ βρα-βευθοῦν. Ἡ ἀπόλυσις τοῦ θάνατος ἦτο νέος σκα-πε-λος καὶ ὁ ἀμυδλύνους Ἀὔφαντῆς δὲν ἦτον εἰς κατά-στασιν νὰ ἐκτιμῇ τὸ διττὸν συμφέρον του, καὶ τὴν αἰσχύνην τῆς Εὐφροσύνης νὰ καλύψῃ, καὶ γαμβρὸν ν' ἀποκτήσῃ δυνάμενον νὰ λαμπρύνῃ τὸν οἶκόν του. Ἄν καὶ τὰ μετὰ τοῦδε στρατηγήματά του δὲν εὐδοκίμη-σαν, ὅπως ἔπρεπε, δὲν ἐνόμισεν ὅμως, ὅτι ἀποκρουσθεῖ-σης τῆς πρώτης προσβολῆς πᾶσα ἐλπίς ἐκπαιώθη, ἀλλ' ἐφρόνει, ὅτι ἡ δύ-ατο νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ δευτέραν, ἀφοῦ μάλιστα ὁ Ἀὔφαντῆς δὲν τὸν ἀπέκλεισε τὴν εἰσοδόν. Ἐκτὰ τὸ παρὸν ἐν τούτοις ἔπρεπε καὶ κατὰ τὴν γνῶ-

μὴν του, νὰ γίνῃ ἀναγκωχὴ καὶ ἐν τῷ μεταξύ, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν πικρίαν τῆς ἀποτυχίας, ἐδόθη εἰς ἄλλους ἔρωτας ὑλικωτέρους, περιμένων νέαν εὐκαι-ρίαν καὶ παρασπενάζων βαρυτέραν τὴν ἐφοδόν.

Ἡ Εὐφροσύνη ἐν τῷ αὐτῷ ἀνέλαθε, παρηγορηθεῖσα διὰ τῆς παρουσίας τοῦ θάνατος, τὸν ὁποῖον ἦτον ἀνυπόμηνος νὰ ἰδῇ καὶ ἐνίστε μόνον, ὅταν οὐδεὶς ἦτο παρὼν, ἀναπολοῦσα εἰς τὴν μνήμην της τὰ γε-νόμενα, ἔλκισε πικρῶς. Τοῦτο δὲν ἐλάνθανε τὸν Ἀὔφαντῆν, ὅστις δὲν ἐῆρχετο σχεδὸν τῆς οἰκίας, διὰ νὰ μὴ μονάζῃ ἡ κόρη του.

Δυστυχῶς ὁ θάνατος, τοῦ ὁποῖου ἡ ὑγεία προσε-βλήθη ἐκ τῆς καθεύξεως, κατελήρην ὑπὸ σφοδρᾶς ὀφθαλμίας, διότι διατελέτας πολὺν χρόνον ἐν τῷ σκότει δὲν ὑπέφερε τὴν λάμψιν τῆς ἡμέρας. Διὰ νὰ μὴ ἀνητυχῇ ἡ Εὐφροσύνη, ἐξήχησεν ὁ Ἀὔ-φαντῆς παρὰ τῆς Βαρδάρης τὴν χάριν, νὰ προσλάβῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ τὸν θάνατον, διὰ νὰ τὸν πε-ριποιήῃ. Ἡ Βαρδάρη ἐνέδωκεν εὐχαρίστως, ἀποδί-δουσα καὶ αὐτὸ τὸ καλὸν τοῦ θάνατος ἐν γένει εἰς τὴν σκαιοτήτά του. Αὐτὸ τὸ παιδί, ἔλεγεν, ὅλο-πί ραὶς καὶ βάραν.

Ἐν τῷ αὐτῷ ἤλθον καλαὶ εἰδήσεις ἐκ Θεσσαλίας καὶ ὁ Ἀὔφαντῆς παρεσκευάζετο, ἅμα ἰαθῇ ὁ θάνατος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἴδια, συμπαραλαμβάνων καὶ αὐ-τὸν καὶ βεβαιῶν τὴν μητέρα του, ὅτι θέλει εὐτυ-χῆται, ἂν τὸν παρακολουθήτῃ, εἰς τοῦτο δὲ αὐτὴ συνήγει ἀσμένως.

(Ἐπεται σκίτση).

ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

(Τέλος Ἰδὲ Φυλλ. ΡΚΔ' καὶ ΡΚΣΤ'.

—ο—

Γ'.

Εἶδομεν μέχρι τοῦδε ὅτι ἕκαστος τῶν κατωτέρων βαθμῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἀφορᾷ συγχρόνως εἰς τὸ νὰ διαμορφώσῃ ἐν ἑαυτῷ γνώσεων κύκλῳ τὸν πολί-την μέχρις ὠριμότητος τινὸς κοινωνικῆς βαθμίδος, συγχρόνως δὲ καὶ εἰς τὸ νὰ προπαρασκευάσῃ αὐτὸν δι' ἀνάβασιν εἰς βαθμίδα ὑψηλοτέραν. Τὸν διπλοῦν τοῦτον χαρακτῆρα δὲν ἔχει βεβαίως ἡ ἐν τῷ Πανε-πιστημίῳ ἐκπαιδεύσις, διότι αὕτη εἶναι τῶν τῆς ἐκ-παιδεύσεως βαθμίδων ἡ ἀνωτάτη, εἶναι τῆς πυρα-μίδος ἡ κορυφή, ἀφ' ἧς περαιτέρω ἀνάβασις δὲν ὑ-πάρχει· οὐχ' ἦττον ὅμως καὶ αὕτη εἶναι ὑπὸ δύο διαφορῶν ἐπόψεως θεωρητέα, τὴν μὲν ἐξ ὑποκειμέ-νου, ἥτοι καθ' ἑαυτὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐνδόμυχον αὐ-τῆς φύσιν, τὴν δὲ ἐξ ἀντικειμένου, ὡς πρὸς τὴν ἐφαρ-μογὴν αὐτῆς εἰς τοὺς κλάδους τῆς κοινωνικῆς ἐ-νεργείας.

Καθ' ἑαυτὴν θεωρουμένη ἡ πανεπιστημονικὴ ἐκ-παιδεύσις εἶναι ἡ ὑπερτάτη καλλιέργεια τῆς ἀν-θρωπίνης διανοίας, καὶ ἡ βαθυτάτη ἐρευνα τῆς ἀλη-